

Opsamling: ønsker til læseplansudvikling i et nationalt perspektiv

Lærerkognition som centralt udgangspunkt for lærernes
praksisnære professionsudvikling og projektets PD-modul

Kort afsluttende evaluering

Birgit Henriksen, Københavns Universitet

Petra Daryai-Hansen, Københavns Universitet/Københavns Professionshøjskole

Hanne Thomsen, Københavns Professionshøjskole

Ønsker til læseplansudvikling i et nationalt perspektiv

Nationale modulbeskrivelser for engelsk, fransk og tysk på læreruddannelsen Færdigheds- og vidensmål for engelsk, fransk og tysk (FFM)

1. Er der elementer der mangler – er begynderdidaktikken/ flersprogethedsdidaktikken integreret?
2. Synes I at der er behov for en videreudvikling - burde sprogfagene i folkeskolen tænkes på en ny måde?

Hvert sprogfag har fem minutter i plenum for at præsentere deres idéer.

Lærerkognition som centralt udgangspunkt for lærernes praksisnære professionsudvikling og projektets PD-modul

Praksisnær professionsudvikling – nogle basis betingelser

- Alle deltagere er reflekterende og eksperimenterende inden for rammerne af de eksplorative forløb
- Kollaborativ: samarbejde mellem lærer og elever, mellem læreren og kollegaerne på skolen, mellem lærerne og skoleledelsen, mellem læreren og andre lærere på efteruddannelse
- Kontekstuel forankret
- Samspil mellem lærerens teoretisk forankrede viden og den erfaringsbaserede viden – det nye skal knyttes til det kendte og velafprøvede
- Erkendelse af at forandring tager tid
- Fokus på både kognitiv forandring og praksisforandring

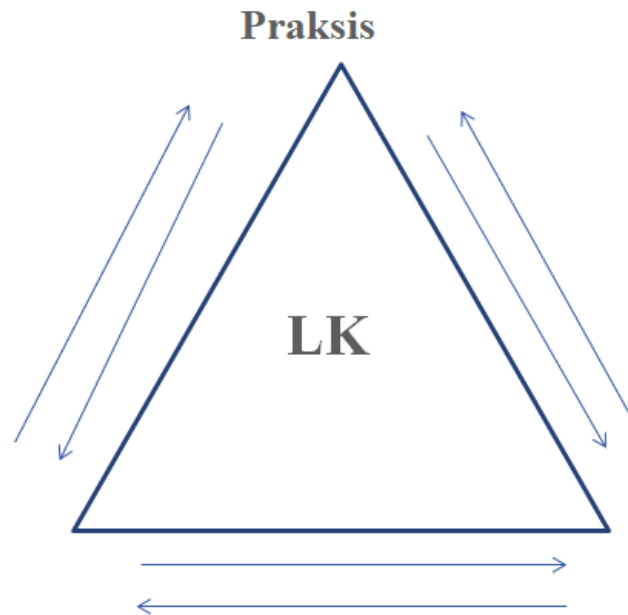
Fokus på lærerkognition – samspillet mellem hvad læreren gør, ved, tror og tænker

‘the unobservable cognitive dimension of teaching – what teachers know, believe, and think’
Borg, 2003:18

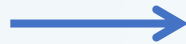
Lærerens mentale liv, dvs. de mange komplekse kognitive beslutningsprocesser og den viden, antagelser, holdninger og erfaringer, som ligger bag og styrer den daglige undervisningspraksis.

Mulige spændingsfelter i lærerkognitionen

Oftest
kerneantagelser

Den erfaringsbaserede
viden (som elev og lærer)

Den teoribaserede viden
(fra uddannelse og nye krav
og tiltag, fx FFM)

Oftest mere **perifere**
antagelser

Kognitiv forandring og praksis forandring i relation til læreplansforandringer

Lærerkognitionen er dynamisk:

Kognitiv forandring – ændring i viden, holdninger og tanker

Praksis forandring – ændring i undervisningspraksis

Kognitiv forandring før praksis forandring? Praksis forandring før kognitiv forandring?

Læreplansforandringer:

- Stærke modsætninger og følelser i lærerkognitionen aktiveres
- Interne og eksterne faktorer påvirker reformprocessen

Carless (1997: 363): Teachers “are usually the key element in the implementation process because they are the people who will implement, adapt or reject the innovation”

Effekten af efteruddannelse?

Kognitiv forandring i forhold til læreres viden, holdninger og følelser. Oparbejdelse af ny viden, men også forandring i organisering og hierarkisering af viden og holdninger (kerne og perifere holdninger). Udvikling af en fælles lærerdiskurs

Praksisændring: på alle niveauer i processen (både planlægning – undervisning – evaluering af undervisningen og eleverne)

Læringseffekten på eleverne

Ønskeligt med effekt på alle 3 aspekter, men:

- forandring tager tid og kræver afprøvning og resurser (Wyatt 2009)
- spændinger mellem den teori- og erfaringsbaserede viden – skal synliggøres og diskuteres
- spændinger mellem lærerkognition og praksis – skal synliggøres og diskuteres
- læringseffekten på eleverne bliver måske først synligt over tid

Hvad kan vi lære fra forskningsfeltet?

Forståelse af og synliggørelse af

- kompleksiteten i lærerkognition
- konflikter i kognitionen
- at forandring tager tid
- hvordan vi skal beskrive og måle forandring
- betydningen af pædagogisk terminologi og diskurs og pædagogisk dialog

- Styrkelse af læreres selvforståelse
- Skabe mere realistiske forventninger til effekten af efteruddannelse (hit-and-run vs. længere forløb; kognitiv forandring vs praksisændring)
- Sætte mere fokus på *fagspecifikke* pædagogiske problemstillinger
- Skabe refleksion som kan danne basis for diskussion mellem lærere

Læreren som reflekterende praktiker

Eleverne og deres læring er stadig i fokus

Men:

En vidende, reflekterende lærer, som kan sætte ord på sin praksis, og som er åben for dialog og udvikling er en forudsætning for, at der kan skabes optimale læringsmiljøer for eleverne

Praksisnær professionsudvikling – fem centrale principper

For at have en positiv og vedvarende indflydelse på lærere, elever og organisationer, er det centralt at efteruddannelsen:

1. fokuserer på lærernes refleksioner og behov
2. fremmer lærernes ejerskab og bottom-up inddragelse på alle niveauer
3. etablerer et samarbejde lærerne imellem og et samarbejde med eksperter
4. er praksisnær og understøttes af skolen som organisation samt uddannelsessystemet generelt
5. strækker sig over et længere tidsforløb, idet forandring tager tid

(Daryai-Hansen & Henriksen, 2017, s. 39, med afsæt i Borg 2015)

Tre efteruddannelsesmodeller

Model 1: projektets udviklings- og kvalificeringsfase (2016-juni 2018)

20 sproglærere udvikler, afprøver og videreudvikler i samarbejde med projektets faglige konsulenter tre til fem eksemplariske undervisningsforløb og en eksemplarisk årsplan per fag. Derudover formaliseret opkvalificering i form af et nyudviklet modul i den pædagogiske diplomuddannelse.

Model 2: projektets afprøvnings-/kvalificeringsfase (skoleåret 2017/18)

40 sproglærere afprøver og kvalitetssikrer projektets årsplaner og undervisningsforløb.

Model 3: projektets udbredelses-/formidlingsfasen (maj/juni 2018)

Endagskurser for 300 sproglærere i hele Danmark, hvor projektets resultater formidles mhp. deres implementering.

Tre efteruddannelsesmodeller

1. Praksisnært
2. Teoribaseret
3. Kollaborativt
4. Fokuserer på lærernes refleksioner og behov
5. Organisatorisk forankring

De 20, 40 og 300 lærere

Strækker sig over et længere tidsforløb
Lærernes ejerskab

De 20 og 40 lærere

Samarbejde med eksperter

Bottom-up inddragelse på alle niveauer

De 20 lærere

PD-modulet

Begynderdidaktik i engelsk, fransk og tysk med fokus på flersprogethed

Modul Vf 10: Begynderdidaktik i engelsk, fransk og tysk med fokus på flersprogethed

10 ECTS-point, intern prøve

Formål

Såvel internationalt som nationalt lærer børn fremmedsprog i en stadig tidligere alder for at kunne begå sig i en globaliseret verden. Børns hverdag er i dag præget af individuelle og samfundsmæssige sprog- og kulturmøder, som skoler ifølge forskning ikke i tilstrækkelig grad tager højde for. Modulets formål er at kvalificere den studerende til at kunne implementere forandringsprocesser med afsæt i egne praksiserfaringer og på basis af en forskningsbaseret viden om tidligere sprogstart i engelsk, fransk og tysk. Modulet integrerer flersprogethedsdidaktik, herunder dansk som andetsprog som dimension i fremmedsprogsundervisningen og henvender sig til lærere og pædagoger i skolen.

Kompetencemål

Det er målet, at den studerende gennem integration af praksiserfaring og udviklingsorientering opnår kompetencer til at

- planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle en differentieret begynderundervisning i engelsk, fransk og tysk, der udvikler elevernes interkulturelle kommunikative kompetencer
- planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle i fremmedsprogsundervisningen en flersprogethedsdidaktik, der tager højde for dansk som andetsprog som dimension i fremmedsprogsundervisningen og bygger på elevernes samlede sproglige og kulturelle ressourcer
- kunne initiere forandringsprocesser samt forankre en begynderdidaktik med fokus på flersprogethed.

Viden

- have viden om og indsigt i rammebetingelser for og teorier om **begynderdidaktik** i fremmedsprogsundervisningen
- have viden om og indsigt i rammebetingelser for og teorier om **flersprogethedsdidaktik** i fremmedsprogsundervisningen
- have viden om og indsigt i teorier om **praksisnær professionsudvikling**
- have viden om og kendskab til **læremidler** herunder digitale læremidler til at optimere lærings- og samarbejdsprocesser.

Færdigheder

- kunne begrundet planlægge og beskrive en læringsmålsbevidst begynderundervisning, der tager udgangspunkt i et kognitivt læringssyn, et kommunikativt sprogsyn, et dynamisk kultursyn og en anvendelsesorienteret pædagogisk tilgang
- kunne begrundet planlægge og beskrive en flersprogethedsdidaktik, som tager udgangspunkt i elevernes individuelle og den samfundsmæssige flersprogethed i den tidlige sprogstart
- kunne implementere forandringsprocesser i skolens praksis
- kunne analysere, udvælge og anvende læremidler til begynderundervisningen herunder digitale redskaber.

Modul Vf 10: Begynderdidaktik i engelsk, fransk og tysk med fokus på flersprogethed 10 ECTS-point, intern prøve

1. 05.09.2017 Kommunikativ undervisning - ift. tidlig sprogstart
2. 12.09.2017 Kommunikative færdigheder – ift. tidlig sprogstart
3. 26.09.2017 Interkulturel kompetence og flersprogethed i tidlig sprogstart
4. 03.10.2017 Ordforråd – chunks og enkeltord – ift. tidlig sprogstart
5. 24.10.2017 Det gode forløb, den gode opgave og den gode time
6. 31.10.2017 Flersprogethed og DSA
7. 07.11.2017 Byg på elevens veje til læring i den tidlige sprogstart
8. 21.11.2017 Narration i den tidlige sprogstart
9. 05.12.2017 Læringsmålsbevidst undervisning
9. 28.11.2017 Digitale læremidler

Online-publikation - arbejdstitler

Forord ved Jens Erik Mogensen

Indledning og læsevejledning ved Petra Daryai-Hansen og Dorte Albrechtsen

Rammebetingelser og teori

Tidligere sprogstart ved Petra Daryai-Hansen, Natascha Drachmann og Karoline Søgaard

Flersprogethedsdidaktik i begynderdidaktikken ved Petra Daryai-Hansen, Anne Holmen og Natascha Drachmann

Elev- og lærerperspektiver

Elevkognition – elevernes viden, holdninger og erfaringer ift. flersprogethedsdidaktik og begynderdidaktik ved Petra Daryai-Hansen og Narges Ghandchi

Forandringsprocesser. Hvad kan vi lære af lærerkognitionen og den praksisnære professionsudvikling? ved Birgit Henriksen og Petra Daryai-Hansen

Centrale dilemmaer og værktøjer i begynderdidaktikken

Kommunikative færdigheder – mundtlighedsdidaktik og meningsfulde sprogbrugssituationer ved Michael Svendsen Pedersen og Mette Ginman

Kulturdimensionen og interkulturel kommunikation ved Stephanie Löbl

At bygge bro mellem sproglig læring og faglig læring ved Dorte Albrechtsen og Petra Daryai-Hansen
Legende læring og narration ved Karoline Søgaard

Strategisk kompetence i begynderdidaktikken ved Caroline Arp

Målsproget som undervisningssprog ved Annette Søndergaard Gregersen, Jette von Holst og Hanne Thomsen

Ordforråd, chunks og enkeltord i den tidlige sprogstart ved Birgit Henriksen og Jette von Holst
Skriftlighed ved tidlig sprogstart ved Stine Fuglsang Engmose

Æstetiske læreprocesser ved Jette von Holst

Feedback i begynderdidaktikken ved Jan Lindschouw

Læringsmålsbevidst undervisning og sprogportfolioarbejde ved Hanne Thomsen, Saida Ben Si Mohan og Rikke Villumsen

Digitale læremidler i den tidlige sprogstart med fokus på semantiske og funktionelle læremidler ved Danièle Eychenne

Flersprogethedsdidaktik i fremmedsprogsundervisningen

Om inddragelsen af DSA/FSD i den tidlige sprogstart ved Anna-Vera Meidell Sigsgaard og Anne Holmen

Sproglig opmærksomhed gennem en singular og en pluralistisk tilgang ved Natascha Drachmann

Flersprogethedsdidaktik i den tidlige franskundervisning ved Annette Søndergaard Gregersen og Anna-Vera Meidell Sigsgaard

Flersprogethedsdidaktik i den tidlige tyskundervisning ved Petra Daryai-Hansen og Natascha Drachmann

Dansk som andetsprog som dimension i fremmedsprogsundervisningen
ved Anna-Vera Meidell Sigsgaard og Stine Ekstrøm

Sprogpas, sprogportræt og sprogløst ved Hanne Thomsen og Petra
Daryai-Hansen

Læseplansudvikling i et nationalt perspektiv ved Petra Daryai-Hansen
og Dorte Albrechtsen

Kort afsluttende evaluering